

Cultura

ART

Toni Catany a Venècia, entre les tècniques i les emocions

La mostra del fotògraf al Claustre de Sant Bonaventura de Lluçmajor es pot visitar fins al 28 de gener

CRISTINA ROS
LLUCMAJOR

Venècia es va convertir en una obsessió, més ben dit, en una addicció en la vida de Toni Catany (Lluçmajor, 1942 - Barcelona, 2013). Aquest vici per la ciutat italiana la va fer escenari de centenars, potser milers, de les seves fotografies. Hi va viatjar una vintena de vegades al llarg de la seva vida: Venècia li permetia reflectir-se a si mateix.

En una de les parets de l'exposició que s'acaba d'inaugurar al Claustre de Sant Bonaventura de Lluçmajor, *Toni Catany. Venècia després de la llum*, i que estarà oberta fins al 28 de gener, es pot llegir un eloqüent escrit del fotògraf: "Silenci. Silenci... I, de nit, la ciutat deserta, on només, de tant en tant, una figura fantasmagòrica travessa l'escenari, i jo, sol amb el resso de les pròpies petjades, puc enregistrar moments de llums i d'ombres, els meus". La Venècia de Toni Catany és un paisatge d'emocions, un escenari sentimental, en el qual l'artista trobava la llum i la foscor de l'estat anímic, les empremtes del pas del temps, els racons i les



cantonades de la pròpia vida, els menjars de sempre, l'aigua i la terra ferma, els colors i tots els matisos que van del gris al negre. Es trobava ell mateix.

Al servei dels sentiments

Toni Catany va treballar Venècia com treballà sempre la fotografia, posant-la al servei de les seves emocions. L'exposició actual, a cura d'Antoni Garau i Miquel Bezares, de la Fundació Toni Catany, sembla fe-

ta per explicar el fotògraf mateix a través de les imatges que va treure de la ciutat eterna. Aquesta és la funció de tota exposició monogràfica i seria una obvietat haver-ho escrit si no fos perquè aquesta màxima només s'acompleix en ocasions extraordinàries.

Catany, fotògraf autodidacte com era, va tenir pràcticament des dels començaments de la seva trajectòria tanta cura pel domini i la recuperació de les tècniques fotogrà-

Tècnica
Toni Catany sabia que el domini tècnic et permet arribar a expressar allò que vols, sense les limitacions que imposa la ignorància. O en saps o hi haurà camins que se't presentaran vetats.

Sentiments
El fotògraf convertí Venècia en l'escenari de les pròpies emocions

fiques que es convertí en un autèntic mestre en el positivat de les imatges. Sabia que el domini tècnic et permet arribar a expressar allò que vols, sense les limitacions que imposa la ignorància. O en saps o hi haurà camins que se't presentaran vetats.

Així, a les sales del Claustre de Sant Bonaventura de Lluçmajor, podem recórrer, més que no una ciutat, la de Toni Catany, en el pas dels anys que van del 1969 al 2012; hi tenim tota una lliçó, magistral –si em permeteu la grandiloqüència del qualificatiu– del que les tècniques d'un llenguatge artístic com és la fotografia poden fer quan es posen al servei de les emocions que es volen transmetre.

Imatges i coneixement

Venècia després de la llum és una d'aquestes exposicions que reclamen ser objecte d'estudi o, fins i tot, d'iniciació en el difícil llenguatge de la fotografia. Si s'hagués volgut fer un relat de l'experiència de Toni Catany a la ciutat, s'hauria pogut organitzar una selecció i un recorregut cronològic pels viatges a Venècia del llucmajorer. Hi ha el llibre *Venessia*



EL SURREALISME DE MIRÓ, A PORTO

La Casa Serralves de Porto mostra l'exposició *Joan Miró: Materialidades e Metamorfose*, propietat de l'estat portuguès. La majoria de les obres són inèdites i fan un recorregut de la trajectòria del prestigiós artista.

PERE SALAS PUBLICA NOU LLIBRE

Pere Sales publica *Clara Hammerl. Una dona de paraula* amb El Gall Editor. El llibre és una biografia de Clara Hammerl, esposa de Guillem Cifre de Colonya i, la primera dona que dirigí una institució financera a l'Estat.

(nom recollit del dialecte venecià) que en aquest sentit realitzà el fotogràf en vida, fa una dècada. Ara, els responsables de l'exposició han posat l'accent en les maneres de veure i interpretar Venècia.

Així, se'ns proposen visions gairebé iguals de la ciutat, treballades amb distintes tècniques (còpies transportades, acolorides, compostes amb pa d'or, fetes amb càmera que li permetia amb la més absoluta foscor, tècniques analògiques, fotografies digitals i un llarg etcètera) que, una foto al costat d'una altra, permeten precisament a l'artista transmetre les seves sensacions, el seu estat emocional, i a la vegada permeten a l'espectador gaudir i aprendre la importància de la tècnica i dels materials.

El llegat de Toni Catany és ingent en tots els sentits, com van demostrant les successives exposicions que organitza la Fundació que du el nom del fotogràf tant sobre l'obra del llucmajorer com dels fotogràfs que admirà i col·leccionà. Arabé, entre tot aquest llegat, Venècia ocupa un lloc preeminent. A més del mig centenar de fotografies de la Venècia de Toni Catany que s'hi exhibeixen, la mostra posa en relleu la seva obsessió per conèixer a fons la ciutat italiana més enllà de recórrer-la. Fotografies antigues, gravats del segle XVIII i un centenar de llibres atresorats pel fotogràf són el reflex del desig d'engreixar el coneixement de la ciutat i també de mostrar-la i explicar-la als seus amics. Són, en tot cas, els documents que expliquen una manera de treballar, d'entendre la fotografia, com a eina de coneixement i transmissió d'experiències emocionals. —

**Alain d'Hooghe**

GALERISTA, EDITOR I HISTORIADOR DE FOTOGRAFIA

“L'illa podria ser un referent en fotografia”

CRISTINA ROS
PALMA

És un dels grans experts europeus en fotografia. Alain d'Hooghe (Brussel·les, 1955) ha estat a Mallorca per assistir a la inauguració de l'exposició *Toni Catany. Venècia després de la llum*, al Claustre de Sant Bonaventura de Lluçmajor. D'Hooghe, fundador i copropietari de la Box Galerie a Brussel·les, va ser l'impulsor el 1983 de la històrica revista *Clichés* per a la creació fotogràfica; va ser també editor de la revista de fotografia documental *Thèmes* i professor d'història de la fotografia a la Universitat Charles de Gaulle, a més de ser el comissari de nombroses exposicions de fotografia. És el vicepresident de la Fundació Toni Catany, de qui va comissariar amb Antoni Garau la mostra recent a la Pedrera.

A la presentació de l'exposició *Venècia després de la llum*, el president i el director de la Fundació Toni Catany denunciaren l'immobilisme del Consell de Mallorca respecte del projecte del Centre Internacional de Fotografia a Lluçmajor, que ha d'acollir el llegat de Catany. Vós com ho veieu, que no estau en el dia a dia?

Jo plor en pensar que el Centre Internacional de Fotografia (CIF) encara no s'ha començat, després de cinc anys de tenir els doblers per construir-lo. No ho puc entendre. Aquesta illa, que per un estranger com jo, a qui no agrada el turisme de masses, guarda espais naturals i urbans que són un paradís, amb un gran potencial de gent culta i inquieta, un centre com el que volia contribuir a fer Toni Catany seria un element per al canvi de model del qual tant es parla. Es tenen els doblers per construir-lo, cosa que ens permet assegurar que, si no es fa, està tot per perdre i, contràriament, tot són guanys si es tira endavant. És més, no es prodiguen els centres de fotografia al món i, en concret, a Espanya n'hi ha poquíssims. Si a això hi sumam que el de Lluçmajor té un cost més que raonable i que té un gran potencial per establir relacions internacionals, seria un gran èxit. Mallorca podria ser un referent en fotografia.

123.000 visitants a l'exposició de Catany a la Pedrera. Sorprès?
Certament, m'ha sorprès l'èxit popular. La selecció de fotos ha de-

mostrat la contemporaneïtat de l'obra de Toni Catany, al marge que fes servir tècniques antigues i actuals alhora. No només fou un fotogràf pictorialista, sinó que hi ha un gran treball intel·lectual darrere.

Amb els anys que fa que us dediqueu a la fotografia, heu vist canviar la valoració que en tenen el públic o les institucions?

Absolutament. Tot i que la valoració de la fotografia no és, ni de lluny, la que mereix com a llenguatge, l'evolució que he vist em permet ser força optimista respecte del futur. Com a anècdota, al voltant del 1985 vaig assistir a la roda de premsa de la inauguració del nou Musée Modern Museum, com a part dels Musées Royaux des Beaux-Arts de Bèlgica. Era un gran esdeveniment i, després que el director explicàs el contingut del nou museu d'art modern i contemporani, vaig preguntar si no dedicarien atenció a la fotografia. Ell em va mirar entre sorprès i despectiu, i va dir: “Per favor, això és un museu d'art!”

D'això, en fa trenta anys.

No és tan lluny, sobretot si tenim en compte que en aquell temps la fotografia ja tenia un segle i mig, i que les avantguardes i els grans fotogràfs del segle XX havien fet una gran feina. Tot i així, atesa la relativitat de la percepció, si la fotografia té gairebé dos segles de vida encara és un art molt jove respecte d'altres. I el que em permet ser optimista és també que fa 30 anys no s'estudiava la història de la fotografia en cap universitat. Els comissaris d'exposicions i els responsables dels museus en vam haver d'aprendre treballant. Les pròximes generacions l'hauran estudiada als cicles superiors i en poden sortir especialitzats. Aquest fet pot canviar-ne la valoració.

Parlau de cicles superiors. Què ens deis de la fotografia a l'escola?
Amb el poder i la presència que té la imatge avui dia, i no només la fotografia, seria necessari fer-ne cursos d'iniciació ja a l'escola perquè això donaria eines per valorar-la. Estam envoltats d'imatges i no s'aprèn a mirar-les ni a mesurar-ne la importància.

A més d'aquesta mancança educativa, per què creis que la fotografia no és apreciada com es mereix?
Fins i tot avui, amb tota la seva història al darrere, la fotografia té mas-



MARINA COX



Toni Catany “Darrere les fotografies de Catany hi ha un gran treball intel·lectual”

sa handicaps. D'una banda, hi ha una aparent facilitat per fer una foto. Això és el que es pensa, sobretot amb la irrupció de les tècniques digitals i càmeres als mòbils. Però fer bona foto és complicadíssim, vull dir que jo o qualsevol persona podem fer una bona foto, dues o tres, però no en farem 20, i molt menys hi deixarem un segell personal que faci una aportació singular. Un altre handicap, en termes de mercat: les limitacions dels tiratges, les còpies úniques, els *vintage* i la possibilitat de fer-ne tantes còpies com es vulgui amb els processos digitals ha creat una gran confusió. Per aquests motius i altres, malauradament, avui la fotografia encara no té la mateixa noblesa que les altres arts per al gran públic.

Com veieu el col·leccionisme de fotografia al nostre país?

Conec la realitat de la fotografia a les Balears, a Catalunya i a Espanya, i el que més em sorprèn és que, tot i que des de fa molts d'anys hi ha iniciatives com la Primavera Fotogràfica, PhotoEspana i d'altres, no s'hagi consolidat un col·leccionisme i hi hagi tan poques galeries que s'hi dediquin exclusivament. Passa més o menys el mateix que a Bèlgica, i no ho entenc. —

Mirades

La Venècia de Toni Catany

El fotògraf escrigué: "I, de nit, la ciutat deserta, on només, de tant en tant, una figura fantasmagòrica travessa l'escenari, i jo, sol amb el ressò de les pròpies petjades, puc enregistrar moments de llums i d'ombres, els meus". Amb motiu de *Toni Catany. Venècia després de la llum* a Lluçmajor, publicam aquesta foto de Catany, de 1999.

01-10-2016

© Fundació Toni Catany



